

Budapest, XIV. kerület, Stefánia út 61.

Telefon: 06-20 / 99 22 076

Postacím: 1143 Budapest, Stefánia út 61.

E-mail: doktor@galamlabor.hu

Honlap: www.galamlabor.hu

Nyitvatartás: hétköznap 10-18^h, szombaton 10-12^h

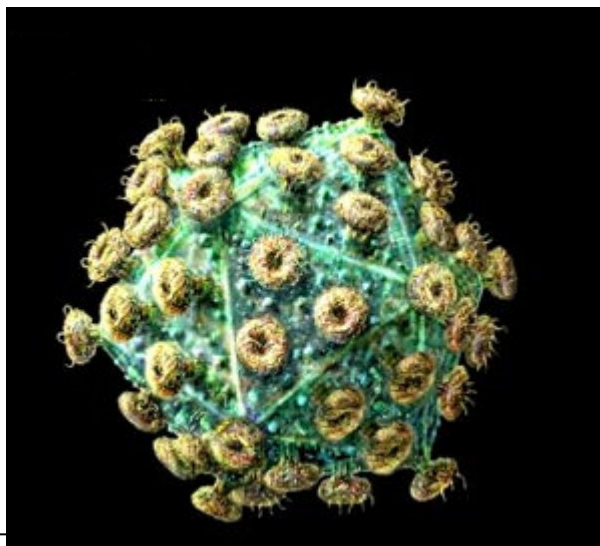
Szaktanácsadás: (előre egyeztetett időpontban)

Galambok Herpeszvírusa

írta: Dr. Hegedűs György-Tamás

A galambok Herpeszvírus okozta fertőzése világszerte elterjedt, újabb **szserológiai** vizsgálatok szerint egyes területeken (például Belgiumban) akár az állomány 80%-a is fertőzött lehet. A vírust 1945-

1. ábra

Herpeszvírus elektromikroszkopos képe

ben **izolálták** először, amikor egy korábban ornithosisként diagnosztizált megbetegedésről kimutatták, hogy az **intranukleáris** zárványok és a belső szervek elhalásáért egy addig ismeretlen, az ornithosistól immunológiaiailag különböző, de vele gyakran együtt előforduló vírus a felelős.

Kóroktan

A vírus burkos, kisméretű, köbös szimetriájú, dupla szálú DNS-vírus (1. ábra). Felületén egyes **glikoproteinjei** **immunszuppresszív** hatásúak. Ellenállóképesége kicsi, de váladékokban akár több

hétig is életképes marad.

Járványtan

A galamb Herpeszvírus szigorúan fajspecifikus, azaz a betegség terjesztésében és fenntartásában a galamb játssza a kizárólagos szerepet. A fertőződés **aerogén** úton, váladékkal, illetve ragályfogó tárgyakkal (etető, itató, szennyezett szállítójármű), sokszor versenyek alkalmával terjed. Az állományban mind szórványos esetek, mind akut járványok jelentkezhetnek; ez utóbbiak akár 10 %-os elhullással is járhatnak.

A vírussal természetes módon megfertőződött állományban a felnőtt galambok egy része látens módon hordozza a fertőző ágenszt, és a fertőzést átadja utódainak is. Az elsődleges fertőződés után később a galambfiókák többsége maga is tünetmentes hordozóvá válik. Megbetegedés általában azoknál a – 6 hónaposnál fiatalabb – egyedeknél alakul ki, melyek a vírust nem hordozó szülőktől származnak, illetve

olyan vírushordozó galamboknál, melyeknek ellenállóképessége egyéb, a Herpeszvírustól független tényezők következtében lecsökken.

Tünetek

Az esetek döntő többségében a Herpeszvírus jól látható klinikai tüneteket nem okoz, csak **lokálisan** gyengíti a galamb immunrendszerét, így teremtve lehetőséget más kórokozók, elsősorban baktériumok megtelepedésére.

Markáns **szimptomák** főleg fél évesnél fiatalabb egyedeken szoktak jelentkezni. Az ilyen korú galamboknál a fertőzés 3-4 napos betegség után akár elhullással is járhat.

A betegség két fő, klasszikus klinikai tünete a savós-hurutos kötőhártya-gyulladás (többnyire egyoldali, folyamatos könnyezés, szemgyulladás, úgynevezett csurgók illetve tócsák kialakulása a szem körüli tollzatban) és a szürkésfehér, elhalásos gócos kialakulása a szájban, a garatban és a gégeben (2.ábra). További jellemző tünetek: étvágytalanság, zöldes hasmenés, levertség, **intersticiális tüdőgyulladás**, nátha és orrhurut. A diagnózis felállításánál azonban figyelembe kell venni azt a tényt, hogy a klinikai kórformák e teljes skálája egyszerre szinte sohasem jelentkezik.

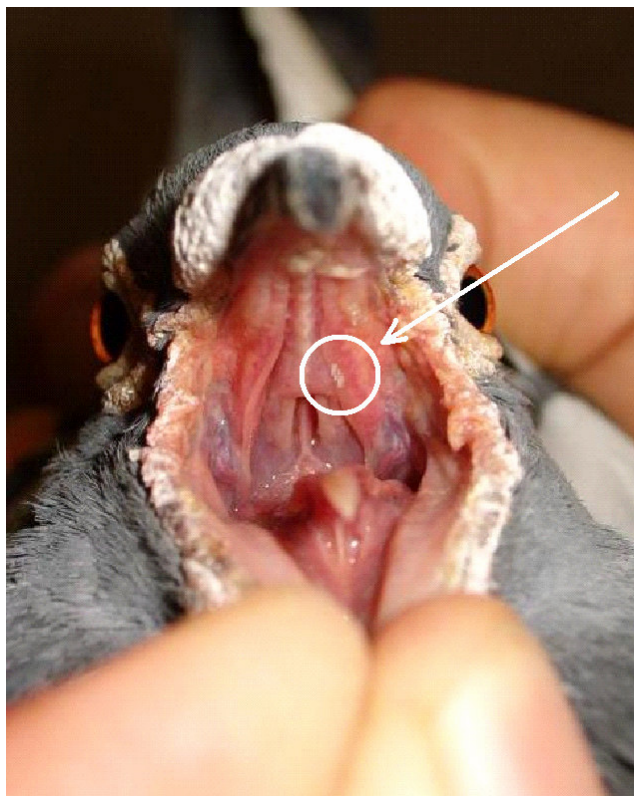
A Herpeszvírus egyes törzseinél előfordulhatnak idegrendszeri tünetek is, amelyek megjelenésükben igen hasonlítanak a Paramyxovírus által okozott megbetegedésekre: nyakferdülés, kóros fejkörzés, izomremegés, bizonytalan járás, részleges szárnybénulás, lábbénulás, járás- és röpképtelenség, imbolygás, koordinációs készség romlása. Ez utóbbi különösen veszélyes a postagalamboknál, hiszen a galamb verseny közben könnyen eltévedhet.

A gyakorlatban önálló Herpeszvírus fertőzéssel alig találkozunk, ráadásul, mint már említettük, a Herpeszvírusos megbetegedés sokáig **látenciában maradhat**, illetve csak nehezen vagy egyáltalán nem észrevehető tüneteket okozhat, ezért a tünetek nagyon sokszor elsősorban a másodlagos kóroktól függenek, amely lehet: Chlamydia (ornithosis), Escherichia coli, Mycoplasma, Salmonella, Pasteurella, Streptococcus, Trichomonas stb. Ilyen esetekben a Herpeszvírussal való fertőzöttség gyanúját felkeltheti, hogy a galamb a másodlagos kórok kezelését követően rövid időn belül visszaesik ugyanabba a betegségbe, vagy más, a környezetben előforduló, **fakultatíve patogén** kórokozót szed össze.

Kórbonctan

Kórbonctani és kórszövettani vizsgálatok során gócos elhalásos hasnyálmirigy-gyulladást, **intersticiális vesegyulladást** és májnagyobbodást találunk, amelyet gócos elhalásos vagy vérzéses májgyulladás kísér.

Néhány esetben az állat begyében kóros hámszövet-elváltozások figyelhetők meg; szintén elvétve fordul elő, hogy a vékonybél nyálkahártyája bordóvörös, és benne híg, véres tartalmat találunk, valamint a légcsőben elhalásos, **fibrines** felrakódások láthatók.

2.ábra

A galamb száj-garat üregében látható Herpesvírus által okozott elhalás.

Labordiagnosztikai eljárások

1. Szövettenyésztésen való izolálás

A szövettenyésztésen történő izolálás az egyik legmegbízhatóbb módszerek közé tartozik, hátránya viszont, hogy igen drága és hosszú ideig tartó metodika.

2. ELISA

Sajnos jelenleg kereskedelmi forgalomban galamb Herpesvírus ELISA-teszt nem kapható, pedig e metodikával igen könnyen és olcsón lehetne fertőzött egyedeket diagnosztizálni.

3. PCR

Viszonylag új, igen gyors módszer. Magas érzékenységgel és specificitással rendelkezik, ám meglehetősen drága. Óriási előnye, hogy a látenciában lévő fertőzést is ki tudja mutatni.

Védekezés, megelőzés

A vírussal még nem fertőzött állományok esetében a vírus távoltartása a cél. Ennek érdekében a galambokat **aktív immunizálás**ban kell részesíteni. Jelenleg csak egyetlenegy vakcina (**Pharmavac columbi 2 inj. a.u.v.**) van forgalomban, amely – Paramyxovírus komponense mellett – Herpesvírus komponenssel is rendelkezik. A vakcina egy éves védelmet nyújt a vírus ellen. Mivel Magyarországon nagyon gyakori a Herpesvírus-fertőzés (amely gyakran terjed versenyekre való szállításokon, kiállításokon, zsúfolt tartási körülmények között), ezért a biztos védekezés érdekében (különösen a Circovírussal fertőzött állományokban) javasolható a vakcina két alkalommal történő alkalmazása 3-4 hetes különbséggel. Ezt az eljárást szaknyelven „boosterelés”-nek nevezik. Ilyenkor az egyszeri oltáshoz képest egy-két nagyságrenddel nagyobb mennyiségű ellenanyag képződik a galambokban, amely garantálja a tartós védelmet. Természetesen a tartási és szállítási körülmények javulásával a dupla oltástól eltekinthetünk, de erre Magyarországon az elkövetkezendő 5-10 évben valószínűleg nem számíthatunk.

A vírussal fertőzött állományokban a vírus visszaszorítása és a fiatal fiókák fertőződésének megakadályozása a cél. Két eset lehetséges: a vírus vagy a **virémia** vagy a **látencia** szakaszban van.

A virémiás szakaszban mind a beteg, mind az egészségesnek tűnő galambok oltása tilos, csakis a másodlagos kóroko(ka)t szabad kezelni. A tünetek gyógykezelésére kiválóan bevált a min. egy hétig

naponta 5 alkalommal a galambok szemébe csepegtetett Tubocin szemcsepp vagy Oculoguttae Tobucini FoNo.

A vírus látens szakaszában levő vagy a Herpeszvírussal még nem fertőződött állomány esetében az első oltást a fiókáknak 4-6 hetes korukban kell adni, majd – a fent említett okokból kifolyólag – 3-4 hét múlva érdemes megismételni.

Tubocin szemcsepp magisztrális receptje:

Tubocin (rifampicin)

Cgta 0,02 (duo)

Di-Na-hydrogenphosphat

Cgta 0,24 (viginti quattuor)

Acidi ascorbinici

Mgta 0,028 (viginti octo)

Aqua dest. Pro inj.

Ad gta 20,0 (viginti)

MDS.: Szemcsepp

Naponta 5*1 csepp

Védőoltások időpontja

A Herpeszvírus elleni védekezést érdemes beépíteni az oltási programba. Mivel az oltóanyag (**Pharmavac Columbi 2 inj. a.u.v.**) Paramyxovírus komponessel is rendelkezik, beadásával egy időben két vírus ellen immunizálhatjuk a galambokat.

Az első oltást decemberben ajánlott beadni. Azokban az állományokban, amelyekben szükséges a kétszeri vakcináció, a második oltást az első oltást követő 3 hét elteltével adjuk be. A súlyosan veszélyeztetett állományokban a második oltást inkább január végére érdemes időzíteni, mert ezáltal az ellenanyag szintje éppen a tojásképződés időszakában lesz magas a galambokban, valamint a tojásokban, és így már a kikelő, pár napos fiókák is jó védettséggel rendelkeznek majd.

Idegen szavak szószedete:

aerogén	levegő útján terjedő
aktív immunizálás	A szervezet immunrendszerének erősítése elölt vagy erősen legyengített kórokozók beadásával.
fakultatíve patogén	Az élő szervezetben és annak környezetében előforduló élőlények (általában baktériumok, gombák, paraziták), melyek

	az egészséges szervezetet önállóan képtelenek megbetegíteni.
fibrin	vérplazma-fehérje
glikoprotein	Olyan fehérje, melyhez cukormolekulák is csatlakoznak.
immunszupresszív	az szervezet ellenálló képességét csökkentő
intersticiális tüdőgyulladás	A tüdőgyulladás azon formája, amikor a gyulladásos jelenségek csak a hörgők közti szövetet érintik.
intersticiális vesegyulladás	A vesegyulladás azon formája, amikor a gyulladásos jelenségek csak a vesecsatornácskák közti szövetet érintik.
intranukleáris	sejtmagon belüli
izolál	elkülönít
látencia szakasza	A fertőzés olyan szakasza, amelyben a vírus megtalálható a szervezetben, de nincs sem vírusürítés, sem vírusszaporodás.
látenciában marad	A kórokozó benne van a szervezetben, de ott nem szaporodik, így nem is ürül környezetébe.
lokálisan	helyileg
szserológiai vizsgálat	Olyan eljárás, melynek segítségével kimutatható a vírus ellen termelődött ellenanyag jelenléte a szervezetben.
szimptóma	tünet
virémiás szakasz	A fertőzés azon szakasza, amikor a vírus a véráramon keresztül elárasztja a szervezetet.